

creative factor of the Ukrainians, important factor in the formation of national consciousness, a manifestation of the desire for freedom and independence.

Key words: song, Ukrainian people, patriotism, nation, independence, self-identification.

Аннотация

Вербовецкая С. Музыкально-поэтическая дотопись украинского народа как форма его национально-культурной самоидентификации

Анализируется музыкально-поэтическое творчество украинского народа, где наиболее ярко проявляется его национально-культурная самоидентификация. Утверждается, что думы, баллады, исторические, героико-патриотические песни выполняли не только функцию творческой самореализации, свидетельствовали о духовном богатстве народа, – они также способствовали образованию украинской нации, являются важным фактором формирования национального сознания, проявлением стремления к свободе и независимости.

Ключевые слова: песня, украинский народ, патриотизм, нация, независимость, самоидентификация.

Надійшла до редакції 30.10.2014 р.

УДК 379.81(437.6)

О.М. Лісова

ДІЯЛЬНІСТЬ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ОСЕРЕДКІВ УКРАЇНЦІВ СЛОВАЧЧИНИ

Одними з найважливіших організацій, спрямованих на розвиток культурного співробітництва з українознавства, сьогодні можна назвати закордонні культурно-мистецькі та освітні центри, діяльність яких становить науковий і практичний інтерес, оскільки вони відображають актуальні тенденції сучасного культурного співробітництва з Україною. Підвищену увагу до роботи цих організацій викликано, перш за все, їх універсальністю. Культурно-мистецькі та освітні центри являють собою установи, об'єднуючі в собі безліч видів діяльності: реалізація різноманітних культурних проектів, навчання мови, підготовка лекцій і семінарів, організація курсів танців і національних мистецтв, проведення зустрічей з представниками національної культури, надання відвідувачам бібліотечної бази тощо.

На сьогодні в світі склалася мережа зарубіжних культурних центрів, що проводять активну діяльність із розвитку міжкультурного діалогу та збереження української культури. Культурні центри, що здійснюють свою діяльність за кордоном, є найбільш зручною практичною основою культурного обміну між державами. Тож діяльність цих становить важливе місце у розвитку українознавства.

Компактно проживають етнічні українці в східній частині Словаччини, зокрема на Пряшівщині. Цей регіон вважають природним центром культурного, освітнього та релігійного життя українців-русинів на території сучасної Словаччини. Тут функціонують українські культурні центри й товариства, головним завданням яких є відродження та популяризація української мови, історії та культури, діє греко-католицька і православна єпархії, різні культурно-національні установи та організації, працюють школи різних типів для дітей української національності.

Метою діяльності цих осередків є збереження минулого, розвиток гармонійних міжетнічних відносин, згуртування представників національних меншин навколо спільних етнічних інтересів, національна ідентифікація на основі рідної мови, історичної пам'яті, традицій і культури. З метою збереження української культурної спадщини у Словаччині організуються і проводяться конференції, круглі столи, фестивалі, майстер-класи та ін.

Дослідженнями теми народної культури українців Словаччини займалися і займаються низка українських, словацьких та інших вчених, а саме: Я. Головацький, М. Драгоманов, М. Гиряк, В. Гнатюк, І. Панькевич, О. Духнович, О. Павлович, А. Кралицький, І. Верхратський, Ф. Колесса, О. Зілинський, З. Кузеля, О. Рудловчак, Ю. Костюк, М. Неврлий, В. Гошовський, О. Торонський, О. Дей, С. Гостиняк, І. Майчик, А. Червеняк, Я. Полянський, А. Шлепецький, І. Мацинський, І. Шлепецький, Ю. Кундрат, І. Галайда, І. Волощук, Ф. Ковач, М. Чижмар, М. Фолріхова, М. Штець, Ф. Гондор, М. Ілюк, Ю. Гарбар, Л. Бабота, В. Хомик, С. Грица, М. Мольнар, Ю. Бача, М. Мушинка, Н. Вархол та багато ін. Однак у більшості наукових досліджень мало уваги приділено діяльності культурно-мистецьких осередків українців Словаччини, аналізу тенденцій їх типологічних ознак та принципів. Усе це свідчить про актуальність даної теми, що і зумовило вибір напряму дослідження в науковому та практичному аспектах.

Мета статті – охарактеризувати діяльність нині діючих культурно-мистецьких та освітніх осередків українців на території Словаччини, виявити тенденції розвитку центрів, особливості перебігу культурних заходів.

Демократизаційні процеси наприкінці 80 – початку 90-х років ХХ ст. сприяли відновлюванню суспільно-громадських організацій, що в міжвоєнних роках у Чехословаччині, на основі юридичної реєстрації, проводили свою діяльність і були заборонені внаслідок суспільно-політичних подій 1938-1945 рр. Однією з таких була скаутська молодіжна організація Пласт. Головою Союзу є Л. Довгович, за ініціативою якого на початку 1990-х років було відновлено цю українську молодіжну організацію. У 1997-2005 рр. Л. Довгович був президентом Європейського конгресу українців. Його обрано Почесним членом Президії ЄКУ. Він був також чільним функціонером Світового конгресу українців та Української всесвітньої координаційної ради [8].

Союз скаутів «Пласт» українсько-русинської молоді Словаччини сьогодні нараховує понад 250 дійсних членів. Керівництво Пласту проводить кілька разів на рік зустрічі та виховну роботу з українською молоддю за актуальною потребою сучасного стану української національної меншини. Організація організує літні й зимові зібрання та школи українознавства для молоді з метою збереження українських історичних традицій, звичаїв, пісенного багатства, архітектури та іконостасів. Складовою частиною таборів є Літня школа українознавства, де спілкуються виключно українською мовою. Таким чином, діти через ігри мають змогу ознайомитися з українською історією та культурою.

У 1951 р. засновано Культурний союз українських трудящих Словаччини, метою діяльності якого було поширення української культури та друкованого слова, розвиток народної художньої творчості, організація фестивалів, наукових семінарів, читачьких конференцій. У 1990-х роках цю громадсько-культурну організацію перейменовано на Союз русинів-українців Словаччини, що є продовжувачем кращих громадсько-культурних і національних традицій та діяльності КСУТ. СРУСР спрямовує основну увагу на розвиток художньої самодіяльності та культури українців регіону. Головою Центральної ради Союзу є П. Сокол. Основна членська база СРУСР згуртована в первинних і міських організаціях Союзу, переважно в Пряшівському краї. Паралельно з Центральною радою Союзу діють регіональні ради СРУСР у п'яти окружних центрах: Бардієві, Гуменному, Кошицях, Пряшеві, Свиднику і Старій Любовні. В цих округах і досі проживає основна частина русинів-українців Словаччини [13]. Під егідою організації проводяться такі централізовані культурні заходи, як конкурсний огляд з художнього читання жінок-декламаторок «Струни серця» ім. І. Невицької, Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича в Пряшеві і Меджилабірцях, Фестиваль фольклору українців-русинів Словаччини в Камійонці, Свято культури українців-русинів Словаччини у Свиднику, пісенний фестиваль «На крилах мелодій» в Гуменному, Фестиваль духовної пісні в Снині, огляд народних пісень «Маковицька струна» в Бардієві і Пряшеві та програма народної пісні, музики і слова, присвячена малим селам «Не забудь свою колиску» (цикл п'яти програм у різних місцевостях Пряшівського і Кошицького країв). Сьогодні Союз українців-русинів є однією з найбільш чисельних представницьких організацій закордонних українців у Словацькій Республіці.

Система шкільної освіти українською мовою у Словаччині об'єднує дитячі садки, початкові та середні школи. Зокрема, серед середніх шкіл з українською мовою викладання та з вивченням української мови функціонують: Гімназія ім. Т. Шевченка у Пряшеві, що має статус школи з українською мовою викладання, Гімназія у Свиднику, де українську мову вивчають факультативно, Середня торговельна школа в Свиднику, в якій вивчають українську мову в 3 та 4 класах, Середня школа в Гуменному, в якій існують словацькі та українські класи, Гімназія та Середня сільськогосподарська технічна школа в Меджилабірцях [19].

При Філософському факультеті Пряшівського університету у 1960 р. засновано Кабінет народної словесності. Пізніше він був перетворений у Дослідний кабінет україністики з орієнтацією на вивчення історії культури, літератури, фольклору, діалектів українського населення Словаччини, на чехословацько-українські культурно-літературні взаємини. В Дослідному кабінеті україністики свого часу працювали фольклористи М. Гиряк та М. Мушинка, які займалися збиранням і дослідженням словесного фольклору й усної народної творчості, опублікували низку наукових праць у цій галузі. У 1966-1986 рр. Дослідним кабінетом завідувала літературознавець та фольклорист О. Рудловчак, яка перетворила його у найвизначнішу базу наукового дослідження мови, літератури, етнографії та фольклору українців Закарпаття. Цей кабінет сьогодні перейменований у «Науково-дослідний відділ україністики» кафедри української мови та літератури філософського факультету Пряшівського університету [9].

Науково-дослідний відділ кафедри україністики є одним із найбільших установ із дослідження народної культури українців-русинів Пряшівщини та спрямований, головним чином, на карпатознавство. Крім опублікованих досліджень із карпатознавства, в цьому науково-дослідному закладі зібрано цінну карпатозначу і взагалі україністичну бібліотеку.

Українське відділення відкрито при кафедрі слов'янських мов на філологічному факультеті університету ім. М. Бели в Банській Бистриці 1998 р. [17].

У 1994 р. у Словаччині засновано Наукове товариство ім. Т. Шевченка, метою діяльності якого є сприяння розвитку української літератури. Товариство приділяє велику увагу виданню книжок та періодичних видань, організації зборів вчених та літераторів, проведенню публічних лекцій, літературних вечорниць, що об'єднують українських і словацьких науковців [3], бере участь у проведенні Шевченківських свят, урочистих академій, демонстрацій кінофільмів тощо. Одними з найуспішніших акцій НТШ у Словаччині були щорічні наукові конференції та семінари, приурочені до окремих ювілейних дат і визначних подій, пов'язаних з українським етносом Словаччини.

Цьогоріч головою Товариства обрано В. Грешлика. Серед дійсних членів Товариства: М. Сополіга, Л. Бабота, З. Ганудель, М. Гайдош та ін. Більшість із них є одночасно й членами Асоціації українців Словаччини та Наукового товариства Союзу русинів-українців Словаччини, тому комітет НТШ влаштовує основні акції спільно з організаціями. Сьогодні Товариство надає підтримку й сприяння національній літературі та формуванню й розвитку національної науки.

Одним із найвизначніших наукових центрів українознавства в Словаччині є Музей української культури у Свиднику як складова частина Словацького національного музею. Це один із найбільших музеїв нацменшин в країнах Європейського Союзу, який налічує понад 17 тис. експонатів і входить до десятки найбільших музеїв Словаччини [7]. Директором Музею з 1986 р. є видатний учений, доктор наук, етнолог, музеолог, культурний та

громадський діяч М. Сополига. З 1967 р. він працює в Музеї, де спершу був науковим співробітником, потім заступником директора (1974-1986 рр.), у 1972 р. він очолив відділ етнографічної роботи. М. Сополига є дійсним членом Товариства ім. Т. Шевченка, членом Президії Світової федерації українських лемківських організацій та ін. Учений заснував Музей під відкритим небом при Музеї української культури, який співпрацює з Інститутом етнології Словацької академії наук. З 1965 р. Музей видає «Науковий збірник Музею української культури у Свиднику». Це фахове періодичне видання, головною метою якого є сприяння підвищенню наукового рівня досліджень і публікацій. Видання має широку популярність та високо цінується в наукових і культурно-освітніх колах. У Збірнику зафіксовано також студії з українського карпатознавства. На сьогодні Музей української культури збирає, вивчає, експонує та зберігає пам'ятки матеріальної і духовної культури українців.

Невід'ємним компонентом культури української національної меншини Східної Словаччини є книжкова культура, яка традиційно охоплює видавання, розповсюдження і перцепцію книжок та їх суспільне покликання на різних етапах суспільного розвитку. Книжкова культура національних меншин *виконує* загальносуспільні інтереси, служить представникам національної меншини, сприяє розвитку їх культури, науки, освіти і виховання, задовольняє їх інтереси і потреби, забезпечує видавання і поширення оригінальної наукової і художньої літератури, уможливує реалізацію та виявлення творчих талантів, документує, зберігає національні традиції і результати суспільного пізнання, опосередковує книжкову культуру інших народів, передусім мажоритарного народу, в даному випадку словаків. Культура національної меншини обумовлена культурою материкового народу, культурою та традиціями народів і національностей, з якими національна меншина жила в державних або територіальних одиницях, та власною специфічною культурою, яку протягом історичного розвитку створювала.

Пряшів був і є тим містом, де традиційно розміщені редакції періодичної преси русинів-українців. У 1948-2003 рр. у Пряшівському регіоні працювала Українська студія Чехословацького радіо, згодом – українсько-русинська редакція Словацького радіо. Сьогодні українською мовою тут виходять газета «Нове життя», дитячий часопис «Веселка» та літературно-мистецький і публіцистичний журнал «Дукля». Найбільші заслуги в справі видавання й популяризації культури українців Пряшівщини має кооператив «Славкнига» з власною друкарнею та книгарнею української і російської літератури, а також Український відділ Словацького педагогічного видавництва. Видання Відділу відзначаються продуманою концепцією, науковим упорядкуванням та добрим художнім оформленням. У Пряшеві функціонує координаційний комітет репатріантів (переселенців), регіональне телебачення, координуюча державно-освітня установа «Реферат українського шкільництва» («РУШ») при Міністерстві шкільної освіти Словаччини та Спілка українських письменників. У свою чергу, Спілка українських письменників Словаччини – єдина письменницька організація українських письменників за кордоном, що має офіційний статус. Членами Спілки українських письменників Словаччини є майже 30 літераторів.

За рішенням Національної ради України в Пряшеві у 1945 році створено Український народний театр. На початку 90-х років рішенням Міністра культури СР його перейменовано на Театр ім. О. Духновича. Це один із найдавніших українських професійних театрів за межами України і єдиний у Європі. Від 1990 р. театр щороку ставить до п'яти п'єс русинською мовою. В останні три роки на вимогу української громади – по одній виставі українською літературною мовою. Основна місія театру – створення умов для широкого розповсюдження театральних робіт, з особливим акцентом на культурне життя українців-русинів, які живуть в Словацькій Республіці [14].

Сьогодні театр є професійним, культурним та мистецьким закладом в сфері театральної діяльності. З моменту створення у театрі продемонстровано понад 340 прем'єр. У 2013 р. у Пряшеві відкрився Центр української культури. Робота Центру спрямована на словацько-українське культурне співробітництво. Центр діє як культурна установа і має свій статут, керівні органи та організаційну структуру, служить місцевим українцям-русинам і українській національній меншині Словаччини. Тут проводяться виставки картин, книжок, бесіди, круглі столи, зустрічі з культурними й громадськими діячами.

У Братиславі з 2000 р. діє Словацько-українське товариство, метою діяльності якого є розвиток відносин і співробітництва між Словацькою Республікою та Україною. Головою товариства є М. Чорний, серед почесних членів товариства: А. Бергерова, П. Гапак, В. Грицак, М. Калиняк та Й. Мравік. Протягом десятиріччя це громадське об'єднання спрямовувало свою працю на поширення інформації про словацько-українські відносини в різних сферах за допомогою організації конференцій, семінарів, круглих столів, тематичних зустрічей і бесід, культурно-громадських заходів, підтримки особистих контактів. Значну увагу товариство приділяє сфері науки і дослідження, поширенню наукових двосторонніх відносин, оновленню традиційного співробітництва, встановленню нових контактів. Тут здійснилося кілька успішних акцій, спрямованих на поглиблення координації між науковими інститутами Академії Наук Словаччини та Національної Академії наук України. Словацько-українське товариство працює не тільки в Братиславі, але й в регіональних клубах, які засновано в містах Кошиці, Пряшів, Михалівці, Гуменне та Снина.

Тож можемо зробити висновок, що діяльність культурно-мистецьких та освітніх осередків забезпечує відродження і розвиток мов етнічних спільнот, видання навчальної і художньої літератури українською мовою, освіти, підготовки кадрів, книгодрукування, преси, телерадіомовлення, релігії, розвитку мистецтва, повернення і відбудову культових споруд. Центри сприяють вивченню культурно-мистецької спадщини, традицій і звичаїв, пропагують різноманітні досягнення в цій сфері. Вони виступають ініціаторами й організаторами проведення

національних фестивалів, конкурсів, оглядів. Культурні центри сприяють врахуванню своїх етнічних інтересів у державній політиці та одержанню державних дотацій на розвиток етнічних культур.

Таким чином, протягом десятиліть у Словаччині склалася система працюючих українських осередків, центрів, музеїв, бібліотек. Намагання зберегти українську національну ідентичність особливо простежується в діяльності різноманітних культурно-просвітницьких установ. Культурні центри є важливими інструментами просування культури і мови своєї країни за кордоном, формування її позитивного образу та зміцнення авторитету.

Список використаної літератури

1. **Бача Ю.** З історії української літератури Закарпаття та Чехословаччини / Ю. Бача. – Пряшів : Філософ. ф-т Пряшів. ун-ту, 1998. – 279 с.
2. **Гиряк М.** Фольклористичні намагання українців Східної Словаччини за післявоєнний період / М. Гиряк // Педагогічний зб. – Пряшів, 1973. – № 3. – С. 77–120.
3. **Гнатюк В.** Наукове товариство ім. Шевченка. З нагоди 50-ліття його заснування (1873–1923) / В. Гнатюк. – Л. : НТШ, 1923. – 15 с. ; II вид. – У 110-річчя НТШ. З впровідним словом В. Янева. – Мюнхен-Париж : Український Вільний університет, 1984. – 176 с.
4. **Зілинський О.** Вибрані праці з фольклористики : у 2 кн. Кн. 1 / О. Зілинський ; [гол. ред. Г. Скрипник ; упоряд. М. Мушинка] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – 376 с. : іл. – До 90-річчя з дня народж. О. Зілинського.
5. **Зілинський О.** Вибрані праці з фольклористики : у 2 кн. Кн. 2 / О. Зілинський ; [гол. ред. Г. Скрипник ; упоряд. М. Мушинка] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – 515 с. : іл. – До 90-річчя з дня народж. О. Зілинського.
6. **Мушинка М.** До історії збирання українського фольклору Східної Словаччини / М. Мушинка // Наук. зб. Музею укр. культури в Свиднику. – Пряшів, 1963. – Т. 1.
7. **Музей української культури у Свиднику** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.snm.sk/?muzeum-ukrajinskej-kultury-uvodna-stranka>
8. **Пласт – Союз скаутів українсько-русинської молоді Словаччини** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.karpaty-plast.sk>
9. **Пряшівський університет у Пряшеві** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unipo.sk>
10. **Посольство України в Словацькій Республіці** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovakia.mfa.gov.ua/ua>
11. **Рудловчак О.** Біля джерел сучасності : Розвідки, ст., нариси / О. Рудловчак. – Братислава ; Пряшів : Словацьке пед. вид-во : Від. Укр. л-ри, 1981. – 416 с. – Бібліогр. і приміт. : – С. 360–394.
12. **Сополига М.** Українці Словаччини : матеріальні вияви народної культури та мистецтва / М. Сополига. – К. : Темпора, 2011. – 336 с.
13. **Союз русинів-українців Словаччини** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusini-ukrajinci.tym.sk>
14. **Театр ім. О. Духновича в Пряшеві** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.divadload.sk>
15. **Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості** / упорядкув. В. А. Просалової. – Д. : Сх. Вид. дім, 2012. – 516 с.
16. **Українці-русини : етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку** / [гол. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – 750+XXX с.
17. **Університет ім. М. Бели в Банській Бистриці у 1998 році** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.umb.sk/umb/umbbbb.nsf>
18. **Фольклористика** // Художня культура південних і західних слов'ян (XIX – поч. XX ст.) : енциклопед. слов. – К., 2006. – С. 7–47.
19. **Чіжмарова М.** Розвиток українсько-словацького співробітництва в галузі освіти / М. Чіжмарова // Розвиток гуманітарного співробітництва в українсько-словацькому прикордонному регіоні : реалії, проблеми, перспективи. – Ужгород, 2010. – С. 104–112.

Резюме

Досліджується діяльність культурно-мистецьких та освітніх осередків українців на території Словацької Республіки. З'ясовано значення цих організацій для розвитку культурного співробітництва, проаналізовано напрями і форми їх діяльності, визначено українські культурні центри, що функціонують у Словаччині.

Ключові слова: культурні центри, Словаччина, діяльність, товариство, українці-русини, освіта, національність.

Symmary

Lisova O. The activities of cultural centers of the Ukrainian in Slovakia

The article contain conclusion about the Ukrainian cultural and educational centers on the area of Slovak Republic. The importance of these organizations for the development of cultural cooperation are find out, the tendency and forms of its activity are analyzed, main Ukrainian cultural centers operating in Slovakia at current period are defined.

Key words: cultural centers, Slovakia, activity, society, Ukrainian-Rusyns, education, nationality.

Анотація

Лисова О.М. Деятельность художественных центров украинцев Словакии

Исследуется деятельность художественных и образовательных центров украинцев на территории Словацкой Республики. Выяснено значение этих организаций для развития культурного сотрудничества, проанализировано направления и формы их деятельности, выявлены украинские культурные центры, которые функционируют в Словакии.

Ключевые слова: культурные центры, Словакия, деятельность, общество, украинцы-русины, образование, национальность.

Надійшла до редакції 10.11.2014 р.

УДК 78.072.3

Т.П. Фішер

**КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ ЛЬВОВА ПІД ЧАС НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ
У СВІТЛІ ПРЕСИ**

Постановка проблеми. Існує стереотип про другорядне значення мистецького життя воєнного періоду, і як наслідок – його неясність, не насиченість, низький професійний та художній рівень. Однак, аналіз музичних публікацій на шпальтах газети «Львівські вісті» доводить несправедливість подібного твердження та дозволяє відтворити історично справедливу картину концертного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі публікацій різних видань є кілька досліджень про окремі аспекти мистецького життя Галичини 1941-1943 рр.: вшанування пам'ятних дат (наприклад, ювілей М. Лисенка), діяльність певних колективів, публіцистика вибраних авторів, оперні постановки. Однак, важливо систематизувати ці матеріали і таким чином сформувати уявлення про загальний стан концертного життя, тому будь-які рецензії на оперні вистави не беруться до уваги у даному дослідженні.

Формулювання мети статті. Метою розвідки є реконструкція концертного життя Львова 1941-1943 рр., виявлення значення окремих подій для тогочасного суспільства; спроба співвіднести їх з новими історичними та ідеологічними умовами, простежити деякі особливості розвитку музичної критики.

Виклад основного матеріалу. Вивчаючи культурні процеси в неоднозначні, непрості історичні періоди можна знайти відповіді на складні запитання та спростувати чимало міфів. Одним із таких періодів для Львова – культурної столиці Галичини, були 1941-1943 рр. – час німецької окупації.

До початку війни у Львові було добре організоване і високопрофесійне музичне життя. В очах німців Львів став «зоною культурного відпочинку». Таким чином окупанти забезпечили військовому керівництву культурне дозвілля та водночас одержали можливість маніпулювати свідомістю населення, насаджуючи власну культуру. Тому нове керівництво хоч і контролювало, але не руйнувало систему культурного життя, навіть надавало певні переваги творчим ініціативам української громади. Майже всі музичні інституції, засновані до 1939 р., продовжили свою діяльність: Український Центральний комітет (кер. – В. Кубійович), «Український мистецький клуб» (М. Голубець), «Спілка композиторів України» (С. Людкевич), Театр опери та балету, Драматичний театр, Театр малих форм «Веселий Львів»; Радіокомітет та газета «Львівські вісті» (О. Боднарівч).

Для друкованих мас-медіа настали не найкращі часи, адже реформа нової влади спричинила скорочення обсягів видавництва та застій музичної критики – після реорганізації під пильним оком німецької цензури у Львові функціонували два видання: щоденна газета «Львівські вісті» та «Gazeta Lwowska». Нова ідеологія скоригувала стиль критики: на зміну компетентним, гострим і дошкульним думкам прийшли описові, схвальні відгуки. В результаті, деякі автори перестають писати (С. Людкевич), інші починають висловлюватись значно сухіше та стриманіше (В. Витвицький) або пишуть матеріали виключно просвітницького характеру (В. Барвінський). Однак, ані різке скорочення видань, ані жорстка цензура та офіційна заборона критики не мали суттєвого впливу на кількісні і якісні показники музичних публікацій. Тогочасна музична критика – не лише компетентна, а й вимоглива, що дозволило їй і інформувати про перебіг подій, і впливати на формування громадської думки. Для музичних новин виділили дві рубрики: «Що приносить день» та «З концертної зали». Під розгорнуті рецензії редакція виділяла сторінку, в залежності від актуальності та масштабу події. Жанровий спектр та тематичні блоки публікацій усталилися ще в 20-30 рр. ХХ ст.: інформативно-рекламні, фахово-аналітичні, проблемно-теоретичні, присвячені питанням музичного стилю, виконавства, фольклористики, історії, інтерв'ю з виконавцями. Серед авторів, що дописували у зазначений час – В. Витвицький, В. Барвінський, З. Лисько та Р. Сливка, Б. Олександрівський, І. Копач.

Що стосується самого музичного життя, то одним із найактивніших його чинників було Львівське радіо. З газет дізнаємося про налагоджену систему музичних передач на місцевій радіохвилі, яка збереглася майже до кінця 1941 р. Щоденно в ефірі відбувалося п'ять-шість концертів. Наприклад, у анонсі радіопередач на неділю 20 липня 1941 р. зазначено: «9:30-10:00 – концерт Церковної музики; 11:15-12:00 – камерна музика; 12:20-12:50 – концерт солістів С. Гаврищук та В. Тисяка; 17:30-18:00 – концерт з творів Стеценка та Леонтовича»